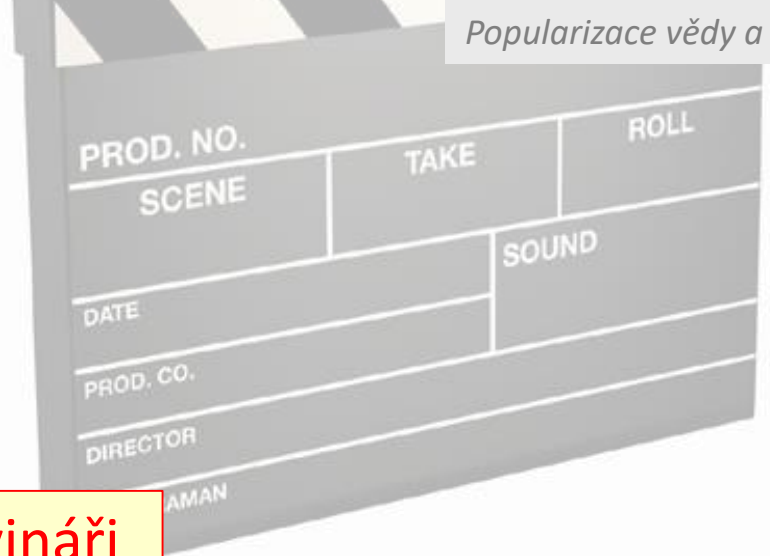




**Komunikace s novináři
aneb
jak na to a na co si dát pozor**

Ze života popularizátora



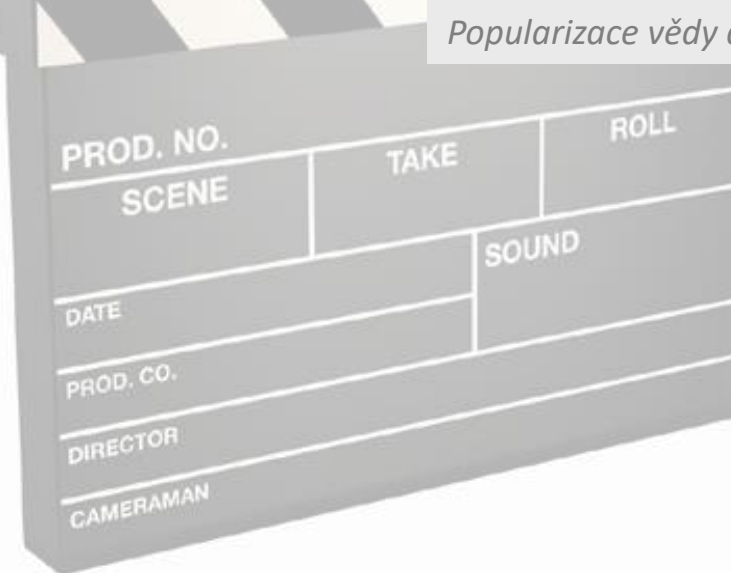


- 1) Proč ne/komunikujeme s novináři
- 2) Druhy novinářů a jak s nimi jednat
- 3) Druhy médií a jejich nástrahy



Problém:

- vědci **neradi** komunikují s novináři

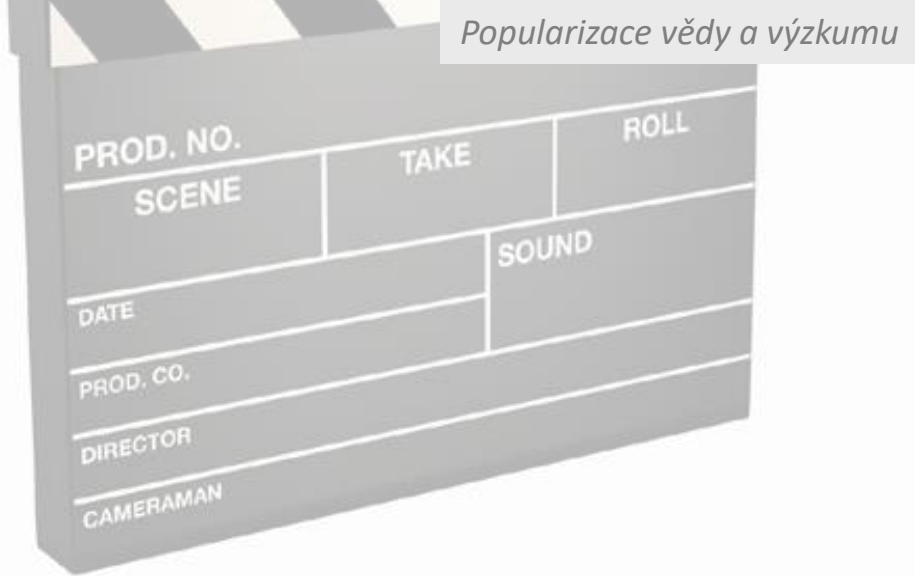


Problém:

- vědci neradi komunikují s novináři

Příčiny:

- **obavy** z chybné interpretace, z neznámého
- **skromnost** – vědci by raději v klidu báдали, neradi jsou rušeni



Problém:

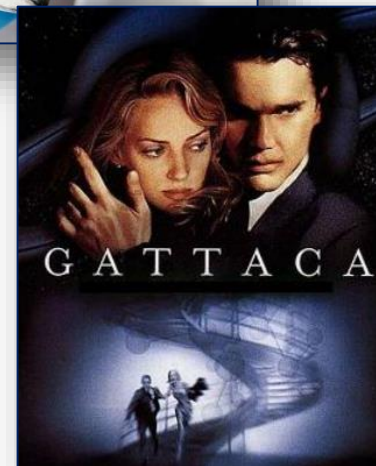
- vědci neradi komunikují s novináři

Příčiny:

- obavy z chybné interpretace
- skromnost – vědci by raději v klidu bádali, neradi jsou rušeni

Důsledky:

- **bez pomoci odborníků** pak vědecké výsledky **chybně interpretují**:
 - přímo sami novináři
 - aktivisté
 - politici
- **veřejnost** pak **ve vědě vidí**:
 - slepou **nadějí** (věda nás zachrání, lidstvo spolehlivě přežije)
 - nebo naopak mají **katastrofické obavy** (vědecký pokrok je cestou do záhuby – GMO, klonování, očkování apod.)



Problém:

- vědci neradi komunikují s novináři

Příčiny:

- obavy z chybné interpretace
- skromnost – vědci by raději v klidu bádali, neradi jsou rušeni

Důsledky:

- bez pomoci odborníků pak vědecké výsledky chybně interpretují:
 - přímo sami novináři
 - aktivisté
 - politici
- veřejnost pak ve vědě vidí:
 - slepou nadějí (věda nás zachrání, lidstvo spolehlivě přežije)
 - nebo naopak mají katastrofické obavy (vědecký pokrok je cestou do záhuby – GMO, klonování, očkování apod.)

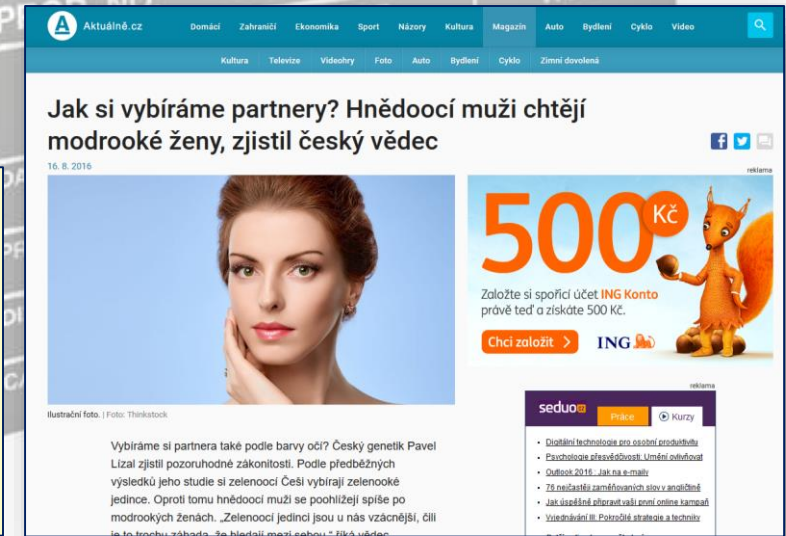
Řešení:

- **nebát se** ani novinářů, ani kolegů (zejména těch, kteří rozhovory odmítají)
- **bavit se** možností popularizovat vědu
- **zvyknout si** nejen **na pozitivní**, ale **i negativní reakce** veřejnosti



Budu se snažit vše dokládat i na příkladech

- = 90 % budou mé příspěvky v médiích
- nebudu popotahován kolegy popularizátory 😊
- uvidíte tak příklady na tématech blízkých oboru
- většinou na populárně vědném výzkumu
- jdu s kůží na trh, ale chci vás pro komunikaci s novináři nadchnout a získat 😊



Druhy novinářů a jak s nimi jednat

1) bulvární, vědecký bulvár

- **buďte maximálně obezřetní**
- **chtějí za každou cenu senzaci – trpělivě vysvětlujte, nenaskočte na lep**
(např. zkušenost s reportáží o GMO pro Rovnost, barva očí pro Blesk)
- **vyžádejte si text nebo příspěvek k revizi/shlédnutí = pokud je to odradí, nemáte čeho litovat**
- **počítejte s bulvarizací**
 - např. název článku – „Vědec zkoumá lásku podle barvy očí“
 - reportáž s prvky bulváru (často o tom ani vědec neví) – např. Televizní noviny na Nově

Vědec zkoumá lásku podle barvy očí

EMA ZEULOVÁ

Brno – Ve škole nejradyji trávil čas v chemické laboratoři nad zkumavkami a s pipetou v ruce. Později Pavla Lízala nadchla biologie a především genetika. O své poznatky se s lidmi podělí na zítřejší Noci vědců. „Mám připravenou hru o genetickém vývoji lidstva,“ láká návštěvníky jednadvacetiletý vědec

vem právě těchto genů bádá v bohunickém kampusu v Brně. „Někdo hořkou chuť cítí, někdo ne. A to je dané pouze geneticky,“ vysvětluje Lízal.

Na univerzitě už rok také zjišťuje, jestli výběr budoucího partnera souvisí s barvou očí. Nechal se inspirovat výzkumem z Norska. „Norští vědci zjistili, že modroocí muži si častěji vybírají ženy se stejnou barvou očí. Tento

barvou očí stejně jako v Norsku.

Častěji než v laboratoři tráví čas za učitelenskou katedrou. „Už ve škole jsem svoje spolužáky doučoval v přírodních vědách,“ vzpomíná a dodává,

že učení ho bavilo vždycky. Věří, že má dar srozumitelně vysvětlit i složitou látku.

Na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity přednáší o genetice a molekulární biologii. V učení vidí smysl svého života. Mnohdy je pro něj důležitější než výzkum.

Lízal žije vědou i ve svém volném čase. Na sociální síti Facebook si založil stránku, která se věnuje paleogenetice



deník, 25.9.2014



Druhy novinářů a jak s nimi jednat

2) seriózní neodborník

- chce podložené informace – udělá s vámi rozhovor, ptá se a ujasňuje si, čemu nerozumí
- souhlasí s možností přečtení článku nebo poslechnutí/shlednutí příspěvku
- upraví podle vašich připomínek 😊 / zveřejní bez úprav 😞

Nesnášíte brokolici a růžičkovou kapustu? Možná za to může gen hořké chuti, říká český genetik
3. 8. 2016

Foto: Thinkstock

Proč někdo vysloveně nesnáší brokolici nebo růžičkovou kapustu? Proč je někdo na kávě závislý a jiný nemůže požit cokoli kávového? Jednou z příčin může být mutace genu TAS2R38, jenž je jedním z více než desítek genů pro receptory hořké chuti. Kdo má tento gen zmutovaný, je tzv. "nechutnáč", vnímá chuť jinak; hořkou látku PTC, jejíž přírodní obdoba se nachází právě v brokolici či kapustě, jako hořkou necítí, tudíž mu zelenina více chutná. Na stopě zákonitostem genové mutace a

Jak si vybíráme partnery? Hnědoocí muži chtějí modrooké ženy, zjistil český vědec
16. 8. 2016

reklama

500 Kč
Založte si spořicí účet ING Konto právě teď a získáte 500 Kč.
Chci založit > ING

reklama

seduo Příloha Kurzy

- Diagnostika technologie pro posílení produktivity
- Psychologie přežít útoky, úmrtí, úniky
- Outlook 2016 - jak na e-mail
- 74 nečistých zaměřených slov v angličtině
- Jak úspěšně vybrat vaši první online kampaň
- Vzdělávací 3. Potřebná strategie a techniky

DNA přežije i tisíce let
Genetika odhaluje pachatele zločinů, levobočky kráží, umí identifikovat kostry ze starých hrobů. Dokáže ODHALIT PŮVOD BOLEZNY NĚMČOVY?

reklama

500 Kč
Založte si spořicí účet ING Konto právě teď a získáte 500 Kč.
Chci založit > ING

reklama

seduo Příloha Kurzy

- Diagnostika technologie pro posílení produktivity
- Psychologie přežít útoky, úmrtí, úniky
- Outlook 2016 - jak na e-mail
- 74 nečistých zaměřených slov v angličtině
- Jak úspěšně vybrat vaši první online kampaň
- Vzdělávací 3. Potřebná strategie a techniky

Druhy novinářů a jak s nimi jednat

3) novinář odborník – vaše výhra v loterii

- specializuje se na popularizaci vědeckých poznatků
(dříve *Meteor*, nyní *Vesmír* – Marek Janáč; *Technet* – Pavel Kasík, Matouš Lázňovský apod.)



Marek Janáč

Redaktor, editor



Facebook



Google+



E-mail

Technet.cz

iDNES.cz > Zprávy | Kraje | Sport | Kultura | Ekonomika | Bydlení | **Technet** | Ona | Revue | Au
Audio | Video | Tv | Foto | PC & Mac | Software | Notebooky | Web | **Věda & Vesmír** | Vojenství | Autc

Někteří lidé mají život méně hořký. Vyzkoušejte si, zda k nim patříte

27. července 2016

Část z nás kvůli poškozenému genu nedokáže vnímat některé hořké chutě. Čeští vědci nabízejí možnost, abyste si porovnali, ke které skupině patříte a jak se Češi poměřují se zbytkem světa.



V lidské DNA je deset genů pro vnímání hořké chutě, ale jen TAS2R38 umožňuje vnímání hořkosti

Druhy novinářů a jak s nimi jednat

3) novinář odborník – vaše výhra v loterii

- specializuje se na popularizaci vědeckých poznatků
(dříve *Meteor*, nyní *Vesmír* – Marek Janáč; *Technet* – Pavel Kasík, Matouš Lázňovský apod.)
- je nadšený a vzdělaný – ví, na co se ptá, má přehled i znalosti
- článek nebo příspěvek tvoří ve spolupráci s vámi
- někdy si vyžádá i podkladové články nebo si je dokonce sám najde
- přistoupí na korektury/úpravy
- umí citlivě popularizovat
- učte se od takových novinářů a novinářek jak popularizovat
- navažte hlubší spolupráci – většinou se po dobré zkušenosti ozve sám, ale vyjde vám vstříc, když budete něco potřebovat od něj



Marek Janáč

Redaktor, editor



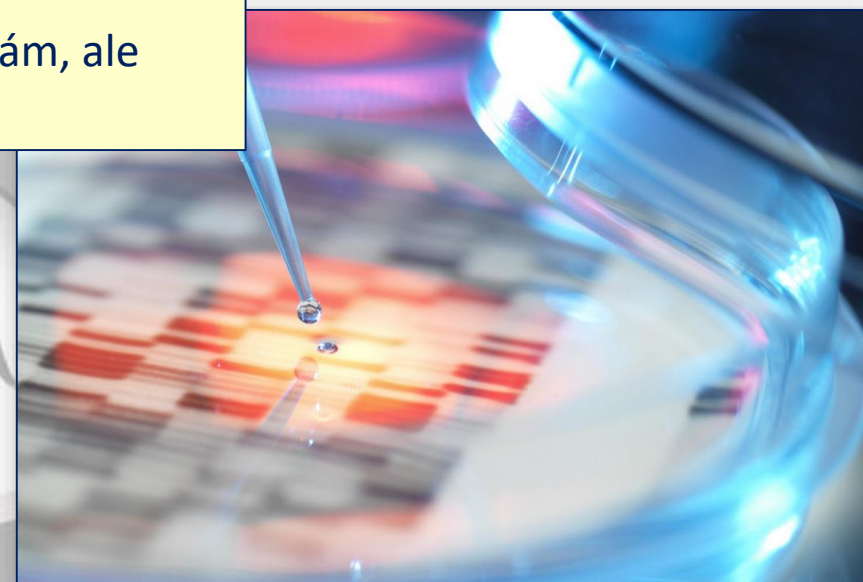
Facebook



Google+



E-mail



Při korektuře je důležité věřit svému novináři:

- obvykle **umí popularizační jazyk** = **přijměte v zájmu čtenářů** některá zjednodušení nebo zkratky, pokud nejdou přes čáru
- „vymažte si hlavu“ – **zapomeňte veškeré odborné znalosti**, které máte a čtete očima laika
- hlavně **úplně zapomeňte na laboratorní žargon** – absolutní zákaz
- **odborné termíny se snažte nahradit** a nebo **maximálně vysvětlujte** (např. heterozygot – „to zní jak název z jiné planety“ 😊, gameta, metylace, apod.)

téma – potraviny

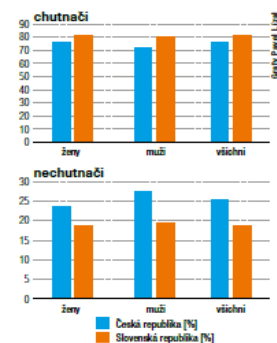
Experiment: Někdo to rád hořké

Obvykle k článkům nepřikládáme testovací papírové proužky. Není totiž mnoho příležitostí, jak touto cestou podpořit právě běžící výzkum. Tentokrát máme dojem, že i vy byste mohli mít chuť zjistit cosi sami o sobě a současně pomocí studii genetiky Pavla Lízala z Masarykovy univerzity v Brně.

text PAVEL LÍZAL A LUCIE RÁČKOVÁ

CÍLEM zmíněného genetického populačního výzkumu je porovnání obyvatel České a slovenské republiky s pomocí tří jednodu-

Teprve 72 let po Foxově objevu se roku 2003 podařilo najít i gen, který je za tyto rozdíly zodpovědný – TAS2R38, nalézající



ČESKOU REPUBLIKU zde reprezentují údaje z Jihomoravského kraje, Slovensko je zastoupeno daty získanými v Trenčinském kraji.

hořké chutí tak, že necítíme hořkost PTC, ale k jiným hořkým látkám zůstáváme vnímaví. Víme to díky plodům rostliny

populační genetiky –

Chutí k rakovině

Česko je dlouhodobě jednou z pěti zemí světa s nejvyšším výskytem rakoviny tlustého střeva a konečniku (kolorektálního karcinomu). Každý rok tuto diagnózu slyší kolem osmi tisíc lidí a téměř polovina počtu na nemoc ve stejné době zemře. Pátrání po příčinách vede až k lidskému jazyku.

text PAVEL LÍZAL

KDYŽ PŘED 70 LETY náhodou vyšlo najevo, že něi položení látky fenylthiocarbamid

a České republice a porovnávala je s kontrolní skupinou 1272 dosud zdravých lidí. Výzkum



hořkost PTC necítí, jsou tedy v naší populaci relativně vzácní. Těmito výsledky se česká

Druhy médií

papírová/tištěná/web

- **noviny** – chtějí krátký příspěvek na poslední chvíli, hodně zestručněná informace
- **časopisy** novinového typu (např. přílohy deníků, 100+1 apod.) – často i delší příspěvek na stranu nebo dvě, řeší většinou v pohodlném předstihu
- **popularizační časopisy** (např. Vesmír) – delší příspěvky, tematicky zaměřené, čas na přípravu je na základě oboustranné domluvy

Výhody:

- máte možnost v rámci časového limitu si text promyslet
- vyjma novin je čas na korektury nebo na vyjádření se a doladění textu

téma – potraviny

Experiment: Někdo to rád hořké

Sex	Česká republika [%]	Slovenská republika [%]
ženy	~75	~75
muži	~75	~75
všichni	~75	~75

Sex	Česká republika [%]	Slovenská republika [%]
ženy	~25	~25
muži	~25	~25
všichni	~25	~25

Obvykle k článkům nepřikládáme testovací papírové proužky. Není totiž mnoho příležitostí, jak touto cestou podpořit právě běžící výzkum. Tentokrát máme dojem, že i vy byste mohli mít chuť zjistit cosi sami o sobě a současně pomoci studii genetiky Pavla Lízala z Masarykovy univerzity v Brně.

text: PAVEL LÍZAL A LUCIE RÁČKOVÁ

CÍLEM zmíněného genetického populačního výzkumu je porovnání obyvatel České a Slovenské republiky s pomocí tří jednoduchých testů. Teprve 72 let po Foxově objevu se roku 2003 podařilo najít i gen, který je za tyto rozdíly zodpovědný – TAS2R38, nálezající se na 7. chromozomu. Tento gen je zodpovědný za schopnost vnímat hořkou chuť. V závislosti na variantě tohoto genu lidé mohou být tzv. „supertasteri“ (mají více receptůvů pro chuť hořké) nebo „nontasteri“ (mají méně receptůvů). V rámci výzkumu se zjišťuje, jak se tyto varianty genu liší v populacích České a Slovenské republiky.

hořké chuti tak, že nečítáme hořkost PTC, ale k jiným hořkým látkám zůstáváme vnímaví. Víme to díky plodům rostliny

DNA přežije i tisíce let

Genetika odhaluje pachatele zločinů, levoobčejky králů, umí identifikovat kosti ze starých hrobů. Dokáže odhalit původ rozených Němců?

Věda je schopna odhalit pachatele zločinů, levoobčejky králů, umí identifikovat kosti ze starých hrobů. Dokáže odhalit původ rozených Němců?

Genetika odhaluje pachatele zločinů, levoobčejky králů, umí identifikovat kosti ze starých hrobů. Dokáže odhalit původ rozených Němců?

Genetika odhaluje pachatele zločinů, levoobčejky králů, umí identifikovat kosti ze starých hrobů. Dokáže odhalit původ rozených Němců?

Aktuálně.cz

Domácí Zahraničí Ekonomika Sport Hledání Kultura Magazín Auto Bydlení Cyklo Video

Kultura Televize Videozryby Foto Auto Bydlení Cyklo Zdraví dovolená

Jak si vybíráme partnery? Hnědoocí muži chtějí modrooké ženy, zjistil český vědec

16. 8. 2016

100 Kč

Založte si spořicí účet ING Konto a proveďte teď o ziskové 500 Kč.

Chci založit ING

seduo

Vybíráme si partnery také podle barvy očí? Český genetik Pavel Lízal zjistil pozoruhodné zákonitosti. Podle předtěkých výsledků jeho studie si zelenoocí muži se poohlížejí spíše po modrookých ženách. „Zelenoocí jedinci jsou u nás vzácnější, čímž je to trochu zvláštní, že hledají mezi sebou“ říká vědec.

- Doplnění technologií pro vlastní podnikání
- Průběžná a finanční podpora. Lektorské odbornosti
- Odložen 2016... Jan na e-mail
- 20. mezinárodní konferenci o vědě a inovacích
- 20. mezinárodní konferenci o vědě a inovacích
- 20. mezinárodní konferenci o vědě a inovacích

Druhy médií

rozhlas

- různé druhy žádostí
 - **vyjádření** (interpretuje vás novinář)
 - **komentář, reportáž** – sestříhaný záznam rozhovoru s vámi
 - **rozhovor – předtočený** (rozhovor nebo reportáž), **v živém vysílání**
- **mluvte jednoduše, artikulujte, používejte příklady a popisy** (*posлуhač vás pouze slyší*)

audio-spoty na webu, např. časopisu Vesmír

Český rozhlas ZPRÁVY IRADIO PROGRAM STANICE SPECIÁLY

PROGRAM POŘADY AUDIOARCHIV DVACET MINUT HOST KVÍZY ZELENÁ VLNA

AKTUÁLNĚ ARCHIV

Host Radiožurnálu 2. března 2017 v 09:05

Barva očí, vlasů, původ, podoba, jednou snad i příjmení. Co všechno lze vyčíst z DNA?

Může být Božena Němcová potomek kněžny Zahaňské? A kdo byl otec Tomáše Garrigue Masaryka? Na takové otázky by za určitých okolností mohla odpovědět analýza DNA. Ale nejde jen o historii, obor pomáhá i v kriminalistice – z DNA by se dokonce jednou snad dalo stanovit i příjmení mužského jedince.

Rozhovor s Pavlem Lízalem

V případě studie historických osobností se jak se pesy projevují v našem vnímání chuti? DRNL se jedná o



Radiožurnál - Host Lucie Výborné (02.03.2017 09:05)
Přehrávač stanice Český rozhlas Radiožurnál (zpravodajství a publicistika)

rozhovor

Dvojka ŽIVĚ ARCHIV

Přehrávání Archiv pořadu | Stránka pořadu

Meteor (28.04.2012 08:50)

Čas je složený ze zrnek, tvrdí fyzik. Kolik železa byste našli ve vlastním těle? Měl Thor Heyerdahl pravdu?...

4:54 / 47:41

Sdílet: f t G+ e Vložit na svůj web | Stáhnout

reportáže

např. pod odkazem od 3:00 o osídlení Velikonočního ostrova

Marek

Zvuk 2016 - 05 - 15 Embryo Jaroslav Petr

SOUND CLOUD

7:16

audio-spot

Druhy médií

rozhlas

- různé druhy žádostí
 - **vyjádření** (interpretuje vás novinář)
 - **komentář, reportáž** – sestříhaný záznam rozhovoru s vámi
 - **rozhovor – předtočený** (rozhovor nebo reportáž), **v živém vysílání**
- mluvte jednoduše, artikulujte, používejte příklady a popisy (*posluchač vás pouze slyší*)

audio-spoty na webu, např. časopisu Vesmír

Výhody:

- příspěvek může mít **větší dosah** než v tištěném médiu
- posluchač slyší váš hlas – **slyší vědce**, ne novináře = **více tomu věří**
- **můžete nakazit nadšením** (pokud vás neovládne tréma ☹)

Nevýhody:

- vyjadřujete se **ústně a okamžitě**, často **reagujete na dotazy novináře**
- **nelze promyslet** jako text = přemýšlejte na plné obrátky a **mluvte s minimem odborných termínů**
- **předáváte informaci jen v audio podobě**
- **není možnost korektury**, autorizace jen v omezené (míře spíše výjimečně)

Druhy médií

televize

- různé druhy žádostí
 - **vyjádření** (interpretuje vás novinář)
 - **komentář** – sestříhaný obrazový záznam rozhovoru s vámi
 - **rozhovor** – předtočený rozhovor (Věda 24), vystoupení v živém vysílání (Hyde Park Civilizace)
- opět **mluvte jednoduše, artikulujte, používejte příklady a popisy**

Dobré ráno [Předchozí díl](#) | [Následující díl](#)

Hodnocení pořadu: ★★★★★ Počet hlasů: 0 [Sdílet](#) | [Poslat odkaz](#)

Startovací dávka energie! Ranní show České televize



7:28:11 14. 9. 2010 RADKA 13/17/21°C BIO |

Věda 24

Hyde Park Civilizace

O pořadu ▾

otázky: OSTE MUSEL ZVYKNŮT? ĎAKUJEM :) DOBRÝ DEN, JE PO



Soudní lékařství v praxi
www.facebook.com/hydeparkcivilizace

20:11 HNUTÍ ANO: UPRCHLICKOU KRIZÍ BY SE MĚL ZABÝVAT MIMORÁDNÝ SUMMIT EU.

Druhy médií

televize

- různé druhy žádostí
 - **vyjádření** (interpretuje vás novinář)
 - **komentář** – sestříhaný obrazový záznam rozhovoru s vámi
 - **rozhovor** – předtočený rozhovor (Věda 24), vystoupení v živém vysílání (Hyde Park Civilizace)
- opět mluvte jednoduše, artikulujte, používejte příklady a popisy

Výhody:

- příspěvek má **velký plošný dopad**
- divák slyší váš hlas a také **vás vidí** – personifikace = **důvěra ve sdělované**
- lze využít **infografiku**
- dejte si **pozor na neverbální komunikaci**
- **můžete nakazit nadšením**

Nevýhody:

- **nelze si promyslet dopředu**
- v případě reportáže **jen několika sekundový sestříhaný spot** – nečekané sdělení :-o
- **není možnost korektury**, autorizace jen v omezené (míře spíše výjimečně)

A co sociální média?

- proč ne
- často spíše jako upoutávkový význam
- elektronické časopisy
- možná budoucnost – specializované facebookové a twitterové projekty



Host Radiožurnálu (oficiální)
2. března v 7:00 · 🌐

Jakou roli hraje ve vědě náhoda? Zeptá se Lucie Výborná, odpoví genetik Pavel Lízal.



2

Milujeme vědu
sobota v 19:36 · 🌐

Pomohla vám už někdy u starostí rada: "Tak na to nemysli"? Potlačili jste někdy při dietě úspěšně myšlenky na dobrotu ve spíži? To, že se vám to nepodařilo, není překvapením. Již Dostojevskij učinil zajímavý postřeh: „Zkuste si zadat úkol nemyslet na bílého medvěda, a uvidíte, že vám právě tato věc vytane na mysl každou minutu.“ Profesor psychologie Daniel M. Wegner z Harvard University pak zasvětil podstatnou část své profesní kariéry ověřování Dostojevského předpokladu a zjistil, že schopnost potlačovat nežádoucí myšlenky pravděpodobně není lidem dána:



muni

Proč nám nejde nemyslet
Proč se nám vtírají do mysli nevtaně myšlenky a dá se s tím něč...
online.muni.cz

8

1 sdílení

👍 To se mi líbí 💬 Komentář ➦ Sdílet

vesmír Neuron Neuron impuls

Domů Téma Další čtení Stručně Názory Zvukem Časopis Přihlášení Expedice 🔍

NA OČÍCH ZÁLEŽÍ

Pavel Lízal, 19. 9. 2016, Stručně

B arva očí patrně ovlivňuje výběr partnera. Ukazují to studie, s nimiž souvisí

Hledej na vesmir.cz

elektronické časopisy

upoutávka na pořad
nebo článek

facebook

E-mail/telefon Heslo
pave6473@gmail.com Přihlásit se

Zapomněli jste přístup k účtu?

Zajímavosti z paleogenetiky a populační genetiky

tematické FB stránky

Hodně štěstí v komunikaci s novináři



DĚKUJI ZA POZORNOST

